

svobodoljubnimi napravami, češ, da jih ima Angleška med vsemi Evropskimi državami največ.

Poglej pa globokeje v to državo, deni jo v družbinskem in nrvnem oziru na reščeto, in videl boš, da se sme Ruska in Turška država po pravici pred njo prekrižati in reči: „hvala Bogu, pri nas ni tako.“ Kajti to, kar se godi po Angleških kolonijah, to je, po onih deželah, katere so si Angleži prisvojili po drugih delih svetá, je sramotno za devetnajsto stoletje, čeravno se ne godi v Evropi, ampak v Indiji.

V Bengaliji se je pričela huda lakota, in to, kar pišejo o nji celó Angleški listi sami, je tako strašno, da mora izbuditi res pozornost vseh delov svetá. Več ko pol milijona ljudi je neki lakote že konec vzelo, in vendar je to, kakor pišejo listi, še le začetek. Kako bo razsajala še dalje pošast lakote, kako se razširila, to se zdaj še ugibati ne dá. „Vlada Angleška — tako pišejo v Londonu za drugo Evropo — temu ne more kaj, ker bi pomoč, ki bi jo Angleška morala dati, bila za-njo predraga.“ — V zadnjem tem stavku, ki se nahaja v nekem vladnem listu Angleškem, je prav popolnoma razodet kramarski duh, ki se vleče že pol stoletja skoz vsa djanja politike Angleške. Kdo bi bil pa tudi tako predrzen, da bi tirjal od Angležev, naj bi nekaj onih velicih zakladov, ki so jih iz Indije izmolzli, žrtvovali za to, da bi rešili smrti glada one sodržavljane, od katerih žuljev ti gospodje „gentlemen“ živé, in katere so že do nazega slekli! Ubogi Hinduci (Indijani) Angležem ne veljajo nič več kot kako drugo blagó, ki ga zavoljo prevelike vplačnine niso zavarovali zoper vremenske uime, ker se jim ceneje zdi, če pogine. Angleški debelúh ima že pravico sedeti na svojih zakladih in žvečiti svoj „beafsteak“, če prav po slabem gospodarstvu njegovem pogine drugih ljudi na tisoče, — ljudoljubnosti strleča Evropa ga za to ne bo za ušesa prijela.

Če pa pri vsem tem Angleži se drznejo drugim narodom dajati poduke in ukaze o splošnih državljanskih pravicah ter postavljati se Evropi v izgled, češ, da nosijo povsod in za vse svobodo in morálo seboj, je to pač zaušnica zdravemu umu človeškemu. Preglejmo zgodovino vseh narodov, — nikjer ni najti tolike sile, kakor po onih delih sveta pod Angleško vlado, ki so po naravi najrodovitnejši o vseh pridelkih zemlje. Indija slovi zarad svojih obilnih pridelkov po vsem svetu. Angleži izvozijo iz svojih ondašnjih kolonij vsako leto za več milijonov funt = šterlingov (1 funt po 10 gold.) žita, zlata in srebra, in vendar se redno ponavlja tam lakota, ki pobira na milijone ljudi. Vzroki te grozne prikazni so očitni. Angleško gospodstvo v Indiji ni neomejeno, ampak Angleži morajo imeti tam več manjših knezov, katere morajo dobro plačevati zato, da jim, kakor paše na Turškem, pomagajo brzdati ščetinaste, uporne Indijane. Ti knežúni živé na stroške Angležev kolikor toliko po zapravljivi vzhodni (orijentalni) šegi. Stroške za te knežúne nakladajo Angleži na velike davke, ki jih pobirajo že tako za-se. Čisti dohodki iz Indije znašajo po računu Angleškega državnega kancelarja 250 milijonov gold. Od teh so — se vé da — odbiti že stroški Indijskega gospodarstva, teh 250 milijonov je tedaj prav za prav le davščina, katero kolonije plačujejo Angleški deželi. Potrebščina za vladanje v Indiji znaša čez 800 milijonov goldinarjev, tedaj ni težko uganiti, koliko mora plačevati narod, ki je na tako nizki stopinji omike, da se spravi vsako leto taka svota davkov skup.

Največ škode ima Indija po Angleški trgovini. Domá pri Angležih veljá načelo, da vsak sme tržiti s čemur in kakor koli; v Indiji pa je trgovina v takih

vojnicah, kakor malo kje, tako, da tje ne more se blago uvažati iz nobene druge dežele po isti ceni, kakor iz Angleškega, ker je za vsako drugo deželo uvožni col, le za Angleško blago ga ni. Kakošno pa je še blago, ki ga Angleži pošiljajo v Indijo, temu je dokaz to, da se dá z eno samo ladijo blagá, naj je tudi prav slabo, pridobiti veliko premoženje, ki je po Angleških pojmih že precej izdatno. V Indiji še dandanes ni nobene obrtnije, in je ne bo, dokler bo ta dežela v Angleških pestéh.

Prav taka je s cestami. Po vsem svetu ponujajo Angleži svoj kapital za železnice, le po svojih Indijskih deželah jih ne izdelujejo. To je posebna sistema Angleška. Železnice bi tudi v Indiji povzdignile trgovino, obrtnijo in splošno občevanje v lastni deželi. To pa bi bilo kramarjem Angležem na škodo. Če bi si domač prebivalec sam napravil kolovrate in statvi, da bi svojo obilno pavolo spravil v denar, ne pa je, kakor zdaj, za piškavo ceno Angležem prodajal, bi se lahko odtrgal od Angleške industrije. Če bi Hindom zidali šole in bi jih dali učiti se to, da človek je vstvarjen za kaj višega in boljšega, kakor za samo delavno mašino slabotnim, domišljivim, prevzetnim in po razkošji spri-denim sinom Albijonovim, onda bilo bi Angleškega gospodstva v Indiji kmalu konec; s tem bi bilo pa res tudi konec siromaštva in hlapčevstva naroda, čegar nesreča je to, da se mu je pot do omike odprla za tri stoletja prepozno.

Prilično bi gotovo bilo in skrajni čas, da ne le Evropa, ampak posebno še velika republikanska Amerika pred vsem omikanim svetom sproži vprašanje: s kako pravico neki smejo kramarji Angleški uganjati takošno gospodarstveno politiko, da leta in leta že po več milijonov ljudi trpi najhujšo vseh muk, — da je namreč vedno v nevarnosti, lakote poginiti?

Slovansko slovstvo.

* Библиотека за народ. Свесца II. Пред Васкрс. Бојне песме Мише Поновича. Уздана браче М. Поновича у Новоме Саду 1877.

Takov naslov ima knjiga, polna domorodnih pesem, katere je zložil dobro znani Srbski pesnik M. Popović ter jih posvetil „knjezu i gospodaru Črne gore i Brda, Nikoli I. Petroviću Njegušu.“

Po mnenji strogih leposlovcev je „zlata dôba“ patrijotičnim pesmam že prošla, in razven v slovanskih se več ne nahaja pri inih národih ta element sam ob sebi zastopan v poeziji. Slovanskemu rodu pa, kateremu gré še vedno za „bitje in nebitje“, daje domoljubje tudi vedno še hvaležnih predmetov za poezijo in ako je nalog pesniku, da so njega dela zrcalo njega dní, in ako se vzame v poštev, da naše brate na Jugu sedaj najbolj zaníma „vaskrs“ („vstajenje“), zato ni se čuditi, da smatra vsak izobražen Slovan Popovičevu petje kakor glas skorjanca, kateri nam oznanja vesele spomladi prihod. Lehko bi se navélo mnogo pesem, katere so v istini vzorne v svoji vrsti, a našemu listu tesno odmerjeni prostor ne dovoljuje tega. Pisalcu teh vrst so osobito po volji: „Srpska majka“, „Proroštvo“, „Mrak se gubi“, „Mladenci“, „Aliluja“ in „Apostol“, a sem ter tje ne bi škodilo, ako bi pesnik bolj pazil na rim čistoto. V obče pak se lepo tiskana knjiga lahko z najgorkejšo pohvalo priporoča vsakemu Slovenu in Slovanu. Cena 12 pôl obsegajoči knjigi je 1 gold.

J. Charpentier.